

9. 3. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nová pravidla pro právnické osoby jako členy voleného orgánu

Od 1. 1. 2021 došlo ke změně pravidel v situacích, kdy v pozici jednatele či člena dozorčí rady společnosti s ručením omezením, ve funkci člena představenstva nebo správní rady anebo dozorčí rady akciové společnosti a v orgánech družstev vystupuje namísto fyzické osoby jiná právnická osoba. S těmito změnami týkajícími se volených orgánů by se měli seznámit především manažeři obchodních společností a družstev.

Úvod

Možnost, aby funkci ve statutárních a kontrolních orgánech právnické osoby vykonávala jiná právnická osoba, je zakotvena v občanském zákoníku. V takovém případě právnická osoba zmocní fyzickou osobu, aby ji v rámci výkonu funkce zastupovala. Pokud tak neučiní, zastupuje tuto právnickou osobu člen jejího statutárního orgánu. Stejnou koncepci donedávna reflektovala i úprava v zákoně o obchodních korporacích.

Předchozí právní úprava

Předchozí právní úprava však bývala často kritizována. V případě, kdy právnickou osobu při výkonu funkce zastupoval její statutární orgán, totiž mohlo docházet k situaci, že statutárním orgánem této právnické osoby byla opět další právnická osoba. Stejným způsobem mohlo dále docházet k řetězení, nebo dokonce i k cyklení. Organizační struktura obchodních společností tak mohla být velmi netransparentní. Stávalo se, že nebylo možné dohledat konkrétní fyzickou osobu, která by měla volenou funkci vykonávat. Právnická osoba je totiž umělý konstrukt, za který vždy projevuje vůli fyzická osoba. V krajních případech cyklení bylo navíc možné, aby volenou funkci v právnické osobě vykonávala dokonce sama tato právnická osoba. Situace, kdy je zastupovaný zároveň svým vlastním zástupcem, přitom není z právního ani logického hlediska možná. Nedostatky úpravy v podobě znemožnění identifikace konkrétní fyzické osoby šlo také účelově využívat k zastření odpovědnosti za případná pochybení při výkonu funkce.

V případě zmocnění fyzické osoby pak nebylo jasné, zda může právnická osoba k výkonu volené funkce ustanovit více zástupců. Jednak tím docházelo ke zvýšení počtu osob tvořících orgán, jestliže měly tyto osoby při zastupování jednat společně, jednak hrozilo, že každá z těchto osob bude projevovat odlišnou vůli. Taktéž nebylo jasné, komu umožnit zastupování, jestliže se na jednání orgánu dostavilo více samostatných zástupců.

Novelizované znění

Za účelem vyřešení výše uvedených úskalí přijal zákonodárce novou úpravu pro společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti a družstva. V případech, kdy je členem voleného orgánu jiná právnická osoba, musí nově tato jiná právnická osoba bez zbytečného odkladu zmocnit jedinou fyzickou osobu, která ji bude v rámci výkonu funkce zastupovat. Tento zástupce pak navíc musí splňovat zákonné předpoklady pro výkon předmětné funkce, tedy zejména musí být plně svéprávný, bezúhonný a nesmí u něho nastat překážka provozování živnosti. Mechanismus zajištění dohledatelnosti této fyzické osoby je navíc podtržen povinností zapsat při zápisu právnické osoby

jako člena voleného orgánu jiné právnické osoby do obchodního rejstříku taktéž tuto zastupující fyzickou osobu. Bez určení takové fyzické osoby dokonce ani nelze právnickou osobu jako volený orgán jiné právnické osoby do obchodního rejstříku zanést. Neurčí-li právnická osoba tohoto zástupce do 3 měsíců od vzniku její funkce, a nebude-li ve stejné lhůtě zapsán do obchodního rejstříku, pak funkce této právnické osoby ve voleném orgánu jiné právnické osoby automaticky ze zákona zanikne. Dle přechodných ustanovení novely zákona o obchodních korporacích počíná tato 3měsíční lhůta poprvé běžet ode dne její účinnosti, tedy od 1. 1. 2021. Pokud zastupující fyzická osoba není v případě právnické osoby ve voleném orgánu jiné právnické osoby dosud v obchodním rejstříku zapsána, pak je nutné zjednat nápravu do 31. 3. 2021. V opačném případě funkce zaniká, jak je uvedeno výše.

Zákonná zmínka o zmocnění jediné fyzické osoby pak zároveň vylučuje, aby právnická osoba zmocnila více osob. Jestliže je tedy v obchodním rejstříku pro případ výkonu funkce ve voleném orgánu jiné právnické osoby zapsáno více fyzických osob, pak je třeba takový záznam rovněž do 31. 3. 2021 přizpůsobit požadavkům zákona.

V případě, že zmocnění fyzické osoby vykonávající volenou funkci v jiné právnické osobě zanikne, je právnická osoba opět do 3 měsíců povinna zmocnit a zapsat do obchodního rejstříku náhradní fyzickou osobu. Sankcí za nesplnění této povinnosti je opět zánik funkce právnické osoby ve voleném orgánu.

Jak bylo již dříve naznačeno, dané novinky se neuplatní v případě veřejných obchodních společností a komanditních společností. U nich je totiž členství ve statutárním orgánu spojeno s jejich podílem, který vyjadřuje účast ve společnosti. Tyto společnosti budou navíc moci k výkonu funkce zmocnit i větší počet fyzických osob najednou.

Nedořešené otázky?

Lze se domnívat, že nově nastavená pravidla bude možné v praxi obcházet. Jelikož není samotný vznik funkce zápisem do obchodního rejstříku podmíněn, pak může právnická osoba ve voleném orgánu jiné právnické osoby svoji funkci vykonávat i před zápisem do obchodního rejstříku. V tom případě může právnická osoba funkci předtím, než jí po 3 měsících ze zákona zanikne, po nějakou dobu fakticky vykonávat, a to aniž by zmocnila nějakou fyzickou osobu. Sice v takovém případě hrozí uložení pokuty do výše 100 000 Kč a v krajním případě i zrušení právnické osoby, ale to až po výzvě k napravení závadného stavu. Podobný stav lze navíc opakovaně prodlužovat. Postačí pouze alespoň jednou za čtvrtletí provést volbu nového voleného orgánu.

Závěr

Nabytím účinnosti novely zákona o obchodních korporacích došlo v oblasti volených orgánů obchodních korporací k významným změnám. Novelu lze jistě hodnotit kladně, neboť řeší řadu dosavadních problémů. Je však otázkou, nakolik bude případně možné záměr novely obcházet.

Společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti a družstva musejí nicméně změnám věnovat patřičnou pozornost. Pokud jejich vnitřní struktura neodpovídá novým požadavkům zákona, pak je zapotřebí přijmout odpovídající opatření v podobě zápisu jediné fyzické osoby jako zástupce právnické osoby ve voleném orgánu jiné právnické osoby v obchodním rejstříku.

Mgr. Vladimír Lajsek, Ph.D.,
advokát

[Z/C/H Legal v.o.s., advokátní kancelář](#)

Národní 973/41
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 020 500
Fax: +420 225 020 555
e-mail: office@zchlegal.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Kupní smlouva k nemovité věci bez určení kupní ceny: Nejvyšší soud koriguje katastrální praxi](#)
- [Společnost s podíly 50:50 – právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost – prokura](#)
- [Jak nastavit smlouvy s dodavateli podle nové právní úpravy kybernetické bezpečnosti?](#)
- [Jak soutěžní právo reaguje na pohlcování startupů technologickými giganty aneb fenomén vražedných akvizic](#)
- [Žaloba na fair exit vůči společníkům s. r. o. jednajícím ve shodě](#)
- [Reklamace vad stavby](#)
- [Hodnotící dotazníky jako obchodní sdělení v kontrolním plánu ÚOOÚ pro rok 2026](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel x společnost\)](#)
- [Jak se vyhnout zákazu a postihu dohod o určování cen pro další prodej?](#)